



HERTTA KUUSINEN

1904-1974

Esitys pohjautuu Pirkko Kotilan ja Sanna Tarnasen suunnittelemaan näyttelyyn

© Kansan Arkisto - Otto Wille ja Hertta Kuusisen Säätiö
2004

Hertan elämästä

- Hertta Elina Kuusinen syntyi Luhangalla 14.2.1904 Saima Kuusisen (o.s. Dahlström, 1873-1950) ja Otto Wille Kuusisen (1881-1964) toisena lapsena.
- Sisarukset: Aino Elina, Esa, Riikka-Sisko, Heikki ja Taneli

Hertan elämästä



Saima Kuusinen ja lapset 1922. Kuvaaja Tyyne Bööck

Hertan elämästä

- Muutti 17-vuotiaana oppikoululaisena Neuvosto-Venäjälle 1922.
- Opiskeli kirjastonhoitajaksi ja työskenteli Kominternin kirjastossa. Lenin-koulussa 1930-31. Maanalaisessa työssä Saksassa 1932-33.
- Suomen kommunistisen puolueen jäsen 1933.

Hertan elämästä



Hertta, Esa ja O.W. Kuusinen Moskovassa 1922.

Hertan elämästä



Hertta, poika Yrjö (Jurkka, Jura) (1924-1942) ja
Tuure Lehén (puoliso 1923-1933) Moskovassa 1920-luvulla

Hertan elämästä

- Salateitse Suomeen “Iris Petterssonina” keväällä 1934.
- Vankilatuomio 4 v. ja 6 kk.; istui Turussa ja Hämeenlinnassa. Vapautui keväällä 1939.
- Piileskeli talvisodan ajan yhdessä Yrjö Leinon kanssa.
- Turvasäilössä Hämeenlinnassa kesäkuusta 1941 syyskuuhun 1944.

Hertan elämästä



Hertan piirtämä omakuva 30.1.1942.

Hertan elämästä

- SKP:n keskuskomitean jäsen, SKDL:n liittotoimikunnan ja SNS:n keskusjohtokunnan jäsen 1944-74. SKDL:n pääsihteeri 1952-58 ja varapuheenjohtaja 1958-70.
- Eduskunnassa 1945-1971. Salkuton ministeri 1948.
- Naisten Kansainvälisen Demokraattisen Liiton puheenjohtaja 1969-1974
- Kuoli Moskovassa 18.3.1974.

Hertan elämästä



Hertta Presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolla 1958. Kuvaaja Yrjö Lintunen

Hertta 1971



Hertta eduskunnassa

- Sodanjälkeisinä vuosina rakennettiin Suomesta hyvinvointivaltio, missä työssä myös SKDL:llä oli merkittävä osuus. Keskeisiä uudistuksia olivat mm. työaika- ja lapsilisälaki, kansaneläkeuudistus, sairausvakuutuslaki, peruskoulu-uudistus.
- Hertta istui eduskunnassa vuosina 1945-1971 ja toimi eduskuntaryhmän puheenjohtajana vuoteen 1966

Hertta eduskunnassa



SKDL:n vaalimainoksia Tampereella 1950-luvulla

Hertta eduskunnassa

- Hertan asema SKDL:n vahvana naisena tuli esiin eduskunnassa. Eduskuntaryhmässä oli Hertan aikana lähes viidennes naisia. Hän työskenteli mm. sivistys-valiokunnan puheenjohtajana 1945-46 ja 60-luvun lopulla aktiivisesti ulkoasiainvaliokunnassa. Matkusteli runsaasti Parlamenttien välisen liiton kokouksissa ja toimi aktiivisesti myös Pohjoismaiden Neuvostossa.

Hertta eduskunnassa



SKDL:n eduskuntaryhmän naisjäsenet vuosina 1945-1948.

Hertta eduskunnassa

Äitien ja lasten
lähetystö
eduskunnassa
1957. Kuvaaja
Yrjö Lintunen



Hertta eduskunnassa

Hertta, Eino Tainio ja
Pentti Liedes
valmistelevat
välikysymystä
kansaneläkeläisten
asemasta 1963.



Hertta puhujana

- Hertasta tuli turvasäilöstä vapautumisensa jälkeen yksi kommunistisen ja kansandemokraattisen liikkeen merkittävimmistä puhujista ja esiintyjistä. Puhujamatkat suuntautuivat ympäri Suomea silloisen vaalijärjestelmän johdosta. Esimerkiksi vielä 1962 hän oli ehdokkaan Helsingin vaalipiirissä, Uudenmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Mikkelin vaalipiirissä.

Hertta puhujana

Hertta puhujamatkalla
Pusulassa 1963.
Kuvaaja
Jussi Pohjakallio.



Hertta puhujana



Hertta puhujamatkalla Pusulassa 1963.
Kuvaaja Jussi Pohjakallio

Hertta puhujana



Hertta puhujamatkalla Pusulassa 1963.
Kuvaaja Jussi Pohjakallio

Hertta puhujana

- *Kohti puhujakoroketta pyrki säteilevästi hymyilevä nainen. Hänen musta, sileä tukkansa oli kammattu keskellä päätä selkeälle jakaukselle. Kävelypuku kiils hieman kuluneena kuten kenen tahansa näinä vaatepulan aikoina, mutta kuitenkin hän ei vaikuttanut tavalliselta. Olemuksessa oli työläisnaisen vaatimattomuutta. Työläiseksi ei häntä silti kukaan olisi erehtynyt luulemaan, vaikkei hän näyttänyt hyvinvoivalta tai varakkaalta, vaan oli laiha ja kalpea. Mutta suuret ruskeat silmät loistivat älyä ja valppautta. Sanoilla oli suorastaan hypnoottinen teho.*
- *- Toverit! Minä tervehdin teitä, te valkoisen kaupungin työläiset, joiden rinnassa sykkii punainen sydän. Toverit! Vuosi on kulunut. Nyt voimme puhua suhteellisen rauhallisesta vallankumouksesta, joka syvenee asteittain hitaasti mutta varmasti.*
- Lähde: Sirkka Liisa Lähteenoja: Kirsikoita tuomipuussa. Otava 1983, s. 29.

Hertan poliittinen lähipiiri

- Otto Wille Kuusinen oli Hertan suurin poliittinen esikuva. Otto Wille vaikutti sodanjälkeiseen SKP:n politiikkaan Hertan kautta erityisesti 40-luvun lopussa. Ohjeita Hertta sai kirjeitse, puhelimitse ja paikan päällä.

Hertan poliittinen lähipiiri



Otto Wille Kuusinen ja Hertta Moskovassa 1940-luvulla

Hertan poliittinen lähipiiri

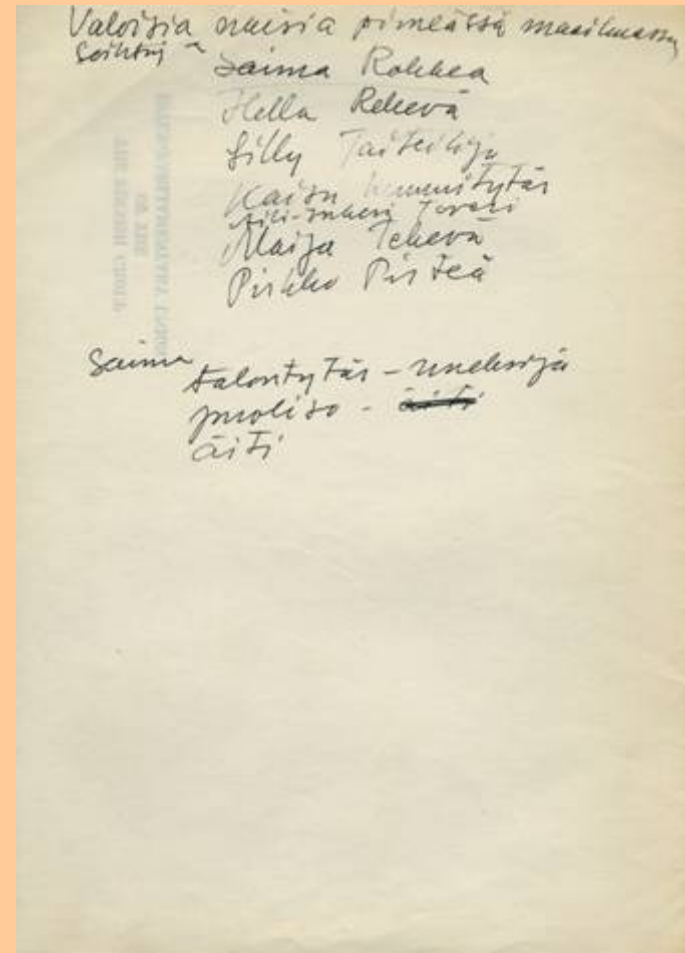
- Hertan elämän miehet olivat osa hänen poliittista elämäänsä. Se ratkaisi monesti näiden suhteiden kohtalon.



Yrjö Leino ja Hertta SKP:n 7. edustajakokouksessa 1945.

Hertan poliittinen lähipiiri

- Hertalla oli jo vankilavuosista lähtien lähelläään vahva naiskaarti, ja hän olisi halunnut viimeisinä vuosinaan kirjoittaa näistä naisista muistelmia. Tähän Hertan "Siskot elämän aalloilla" -galleriaan kuuluivat äitinsä Saima Kuusinen, aatetoverinsa Martta Koskinen, Kaisu-Mirjami Rydberg, Aili Mäkinen ja Hella Wuolijoki sekä muusikko Lilly Kajanus-Blenner.



Hertan poliittinen lähipiiri

Aili Mäkinen ja Kaisu-Mirjami Rydberg
Hertan 50-vuotisjuhlissa 1954.
Kuvaaja Yrjö Lintunen



Hertan poliittinen lähipiiri



Entisten poliittisten naisvankien tapaaminen Kulttuuritalolla 1963.

Kansainvälisyyttä

- Kuutta kieltä puhuva Hertta oli usein todistamassa maailmanpolitiikan tapahtumia: Saksassa Hitlerin valtaannousun aikoihin, Tshekkoslovakiassa uudistuskaudella 1968 ja Chilessä Salvador Allenden presidenttikauden alussa 1970.
- Hertta teki kymmeniä matkoja Neuvostoliittoon. Hertta oli yksi SKP:n keskeisistä neuvostosuhteiden ylläpitäjistä. Hän osallistui myös pohjoismaiseen yhteistyöhön ja oli Maailman Rauhanneuvoston puhemiehistön jäsen.
- NKDL:n puheenjohtajana hän asui useaan otteeseen Itä-Berliinissä ja paneutui mm. kehitysmaiden naisten aseman parantamiseen.

Kansainvälisyttä



Kansainvälisyyttä



SKP:n valtuuskunta neuvottelemassa L.I. Brezhnevin ja M.A. Suslovin kanssa Moskovassa 1965.

Kansainvälisyyttä



Hertta vastavalittuna NKDL:n puheenjohtajana 1969.

Aate ja valta

- *Ja niin syntyi Suomen Kommunistinen Puolue. Maamme työväenluokka oli sen äiti, joka ankarien tuskien kourissa saattoi sen maailmaan ja tieteellinen sosialismi, toiselta nimeltään kommunismi, Marxin ja Engelsin luoma kansainvälinen yhteiskunnallinen uudistusliike oli sen isä, sen hedelmöittävä lähde.*
- Hertan puhe SKP:n vuosijuhlissa Messuhallissa 29.8.1947.

Aate ja valta

- *Muuttumatonta ovat puolueemme ja liikkeemme päämäärät ja periaatteet työväenluokan ja työtätekevän kansan puolustamiseksi ja loppukädessä luokattoman yhteiskunnan aikaansaaminen... Parlamentaarisella demokratialla on nyt mahdollisuutensa. Ne mahdollisuudet avasi toinen maailmansota... Me kommunistit ja kansandemokraatit puolustamme nyt parlamentaarisen toiminnan arvoa. Edustajamme suhtautuvat tunnollisimmin edustaja-tehtäväänsä, äänestävät ja toimivat kuten ovat äänestäjilleen luvanneet.*
- Hertta radion eduskuntavaalikeskustelussa 1954.

Aate ja valta



SKP:n keskuskomitea 1954.

Julkinen rooli

- Hertasta muodostui symboli kommunistiselle ja kansandemokraattiselle liikkeelle tukijoiden ja vastustajien keskuudessa. Hän oli kommunistisen liikkeen johtajan O.W. Kuusisen tytär. Hän oli nainen, älykäs, karismaattinen ja sanavalmis. Hän oli ulkonäöltään uljas.



“Parempi katsoa kuin katua” Olavi Hurmerinnan pilapiirros
Uudessa Suomessa 6.9.1960.

Julkinen rooli

- Hertta tuli suomalaisille tutuksi Yleisradion pääjohtajan Hella Wuolijoen 1945 alullepanemasta Pienoisparlamentti-radio-ohjelmasta. Poliittisten puolueiden edustajat kokoontuivat lauantaisin studioon väittelemään päivänpolttavista kysymyksistä. Suorana lähetetty ohjelma eli vuodet 1945-49. Hertta sai ohjelmaan liittyen paljon ihailijapostia ja vihakirjeitä.

Julkinen rooli



Yle:n Pienoisparlamentti

Kulttuurivaikuttaja

- *Rauha ja sivistys ovat sisaruksia, jotka kulkevat käsi kädessä. Rinnakkain niitä on vaalittava, suojattava, vahvistettava. Silloin ne menestyvät, silloin voidaan rakentaa kaunis maa ja kaunis maailma.*
- Hertta kirjassessa Henkisen työn tekijäin asema ja kansallinen kulttuurimme 1955, s. 37.

Kulttuurivaikuttaja

- Säveltäjä Erkki Aaltonen, Hertta ja Olavi Paavolainen Hertan 50-vuotisjuhlissa 1954. Kuvaaja Yrjö Lintunen.



Kulttuurivaikuttaja

- Kulttuuri oli Hertan rakkain harrastus. Lapsuudenkodistaan hän peri innostuksen musiikkiin, kirjallisuuteen, teatteriin, piirtä-miseen. Hän harrasti runojen kirjoittamista ja julkaisi Hertta Elinan salanimellä 1952 lastenkirjan “Ymmi ja hirvi”.
- Hertta oli luomassa kansandemokraattisen kulttuuripolitiikan linjoja. Hän yritti saada kulttuurivaikuttajia, kuten vuosien 1952-64 elämänkumppaniaan, kirjailija Olavi Paavolaista, toimimaan kansandemokraattisen kulttuuriliikkeen puolesta. Suhteessa sivistyneistöön Hertta ylitti raja-aitoja mutta pitäytyi viime kädessä SKP:n linjaan.

Kulttuurivaikuttaja



Taneli Kuusinen soittaa pianoa
Hertan 50-vuotisjuhlissa 1954.
Kuvaaja Yrjö Lintunen